

Deník č. 1 k tématu nerovnoměrný rozvoj:

Slater, D.: Trajectories of Development Theory: Capitalism, Socialism, and Beyond

Klíčová slova: vývojová teorie, západní pohled, marxismus, kapitalismus, socialismus, modernizace, sever proti jih, hospodářství, geopolitika.

Obsah

Slater se v článku zabývá problémy vývojových teorií, jejich historií s několika praktickými příklady. Jako hlavní proud udává ortodoxní západní pohled teorie vývoje, který je založen na hospodářství, kapitalismu a do určité míry i na nadřazenosti a předurčení bílé rasy, která se stává vychovatelem ostatních. Jako příklad udává případ USA na počátku 20. století, kdy se tyto stávaly jakýmsi protektorem demokracie v Karibské oblasti, později se jejich vliv rozšířil na celý svět, kdy uvádí fáze vývoje tohoto západního pohledu vývojové teorie.

V opozici k západnímu pohledu zde Slater klade postoje domorodců, kteří se snaží vymanit z vlivu svých „protektorů“. Jejich častou zbraní se stal, paradoxně taktéž na západě vytvořený, marxismus, který na čas ovládal velkou část světa, ale díky jeho mnoha chybám nakonec postupně docházelo k jeho ústupu. Za hlavní důvody neúspěchu marxismu pak Slater uvádí černobílé rozdělení společnosti a zjednodušení problému na boj tříd spolu s neschopností pokračovat v kvalitních revolučních reformách.

Dále zmiňuje současná hnutí domorodých obyvatel a menšinových skupin z nichž vyzdvihuje velkou roli feministického hnutí. Dále zmiňuje současné propojení světa a geopolitiku znalostí a síly.

Hodnocení článku

Na začátku hodně teoretický a složitý, ale postupně více věcný a názorný článek s dobrými příklady jednotlivých problémů. S autorem nejspíš souhlasím, jen bych měl námitky k jeho skepsi s komunistickými režimy, zvláště současný vývoj v latinské Americe nám ukazuje, že se mohou vyvíjet i bez podpory silného SSSR. Otázkou je jakým směrem se bude jejich vývoj dále ubírat!

Otázky

Má nějaký národ skutečně právo pokládat se za učitele ostatních?

Můžeme svou vizi nejlepšího vývoje vnucovat ostatním a je to skutečně ta nejlepší vize?

A lze nalézt nějakou univerzální vizi, či pro každou kulturu je nejlepší jiná vize?

Graham P. Chapman: The green Revolution

Klíčová slova: zelená revoluce, malthusiánství, hnojení, zavlažování, zemědělství, zasolení, hladomor, škůdci, genetické inženýrství.

Obsah

Článek se zabývá zelenou revolucí v méně rozvinutých oblastech během 20. století, kdy se díky ní zvýšila produkce potravin a rostoucí populaci bylo možno lépe uživit.

Na druhou stranu článek upozorňuje na rizika se zelenou revolucí spojená. Rozsáhlé hnojení a zavlažování působí mnoho problémů zejména ve znečišťování životního prostředí, zasolování půdy a problémech s nedostatkem vody. Dále jsou nové druhy potravin často pěstovány jako monokultury a tím jsou častěji napadány škůdci a chorobami. Objevují se i sociální problémy, když se díky rostoucím ziskům jedněch rozevírají pověstné nůžky mezi bohatými a chudými.

Z těchto důvodů se mnoho lidí snaží najít novou cestu zemědělství, kdy by se snížily obrovské

vstupy a zároveň se pokud možno zachovala co největší úroda. Šance nám nyní skýtá genetické inženýrství, které může vyvinout dokonalejší plodiny. Otázkou pak je, jak se příroda vypořádá s tímto genetickým inženýrstvím, kolik to bude stát a jestli z toho jedni nebudou těžit, zatímco druzí budou nuceni platit velkou cenu.

Hodnocení článku

Stručný, přehledný a jasný článek o problémech zelené revoluce předložil její hlavní výhody, nedostatky a budoucí možnosti. S autorem souhlasím.

Otázky

Jak daleko je v současné době zavádění genetickým plodin v problémových oblastech, zejména ve státech subsaharské Afriky?

Bunyard, P.: Tehri: A catastrophic dam in the himalayas

Klíčová slova

Přehrada, zavlažování, zatopení, přesídlení, životní prostředí, samozásobitelské zemědělství, ekologické problémy, eroze, vysychání.

Obsah

Přehrada Tehri v indické části Himálají nedaleko hlavního města Dillí, stavěná u soutoku řek Bhagirathi a Bhilunguna, má mnoho kladných i problematických stránek. Projektována jako nejvyšší přehrada v Asii, má obrovský potenciál, jež je možný využít k výrobě elektřiny, rovnoměrnějšímu zavlažování níže položených polí a tím pádem k dosažení větších výnosů.

Nevýhody přehrady jsou nutnost odsunutí asi 85 000 tamních obyvatel, kteří byli postaveni před dilema souhlasit se stavbou a mít nárok na odpovídající náhradu ztracených obydlí nebo být proti přehradě a jistotu kompenzace v případě vystěhování ztratit. Dalším problémem, spojeným s rozsáhlým přemísťováním zeminy, odlesňováním a přetvářením krajiny při budování přehrady, je častější a významnější kolísání hladiny vody v řece oproti předchozímu stavu. To má velké dopady zejména na místní obyvatelstvo, které bylo s přírodou těsně svázáno a změna klimatu zapříčinila do značné míry ztrátu jeho soběstačnosti. Muži museli často opustit domovy, aby mohli najít práci jinde a uživit tak svou rodinu, zatímco veškerá domácí práce často zůstávala na ženách samotných, kdy její podmínky se díky zhoršenému životnímu prostředí ještě zhoršily.

Autor vidí možné řešení v opuštění bezmyšlenkovitého využívání přírodních zdrojů, kdy by místní obyvatelé mohli výrazně spolupracovat na obnově ztracených přírodních kvalit a v opuštění plánu megalomanských přehrad a jejich nahrazení menšími a šetrnějšími, které by měly menší dopad na životní prostředí a tím pádem i život místních obyvatel.

V devadesátých letech lidé protestovaly proti stavbě přehrady, dvakrát jim bylo přislíbeno přezkoumání její stavby, ale dvakrát se nic nestalo. Těžko se dá s něčím hnout, když daný projekt podporuje i světová banka s argumentem, že velké přehrady zlepšují život mnoha obyvatel zlepšením kanalizačního systému a přísunu pitné vody.

Hodnocení textu

Daný článek byl velmi zajímavě a podnětně napsán, je příkladem ukázky střetu zájmů a síly mocnějšího v novodobé kapitalistické společnosti, kde média hrají velmi významnou roli a mohou se stát hlavní hnací silou projektu nějaké strany. Otázkou je jestli autor nepsal příliš jednostranně pro domorodce. Na základě jeho argumentace s ním a jeho závěry musím souhlasit

Otázky

Jak to s přehradou Tehri vypadá v současnosti?

Byly v textu skutečně uveřejněny všechny argumenty pro a proti stavbě přehrady?

12 Myths About Hunger

Otázky

Je opravdu řešení hladu tak jednoduché?

Není autor příliš zaujatý vůči současným režimům?